

TIONDE
ÅRG.
№ 34

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

12 okt.
1927

Något om bondgårdens byggnader, gårdsplan och trädgård.

Fortsättning från № 27.

Det är dock ingen lätt sak för varje allmogeman att på egen hand uppgöra vare sig byggnadsritningar eller plan för gården. Det kräver t. o. m. en konstnärlig begåvning att i fantasin kunna framkalla eller föreställa sig de önskade föremålens form och läge. Dessutom måste man äga viss praktisk färdighet i byggnadskonst och i övrigt vara hemma i lantbrukets alla grenar med dess ekonomiska bärkraft. Man bör bygga så billigt som möjligt, men dock så, att motsvarande hushållsgrens ekonomi ej lider av trängsel eller opraktiskt byggnadsätt. Det vore högst oekonomiskt att hålla t. ex. 5 st. avelssvin i en liten fyrkantig, mörk låda med en golvyta av 10 kv. m. Lika oekonomiskt handlar den, som för samma antal svin bygger ett svinstall med 100 kv. m. golvyta, ty här går all vinst av svinaveln till ränta å det i byggnaden nedlagda kapitalet.

Den, som haft tillfälle att vistas i byar med byggnader utav något äldre härstamning, har nog märkt huru precis lika varandra bondgårdarna ofta äro, ja så lika varandra, att en främling har svårt att finna sig tillrätta i en sådan by. Denna likhet finnes också delvis hos de nyppförda nybyggaregårdarna. Härav fram-

går tydligt nog att det är ytterst svårt för den praktiske jordbrukaren att uppfinna någon ny självständig byggnadsplan. Däremot går det som en lek, att göra efter det man sett hos andra. Finge man en mönstergård uppförd i varje by eller minst i varje svensksamhälle, så skulle detta ge skrivelser och ritningar, men får vi nöja oss med bara papperet.

I Sverige ha ofantliga ansträngningar gjorts för att få allmogehemmens inredning ändamålsenlig snygg och trevlig. Omfattande arbeten ha utgivits med ritningar och planer, och dessa arbeten ha ej varit utan goda resultat. Framför mig ligger den praktiska boken "Svenska allmogehem" av Gustav Carlsson. (Antar att boken finns i samtliga svenska bibliotek härute). Boken är utgiven 1909, således ej precis utav senaste data, men dock ny för oss och våra förhållanden samt värd att läsas och beaktas av varje lantman. I bokens slut inrymmer en speciell avdelning "Hur allmogehem skola byggas". Här återfinnas en del utländska motiv, såväl som äktsvenska bondgårdar samt sakliga råd och anvisningar för egnahemsbyggare. För att komma det äktsvenska möjligt närmare borde man använda just dessa svenska motiv. Dock torde dessa byggnadsritningar och planer i detalj ändå ej passa i våra förhållanden. Sålunda kunna vi

ej för en bondgård på t. ex. 40 hektar använda samma byggnadsvolymer, som äro vanliga i Sverige för gården med lika stor areal, ty förhållandet mellan odlad och oodlad mark ställer sig helt annorlunda hos oss. Vår bondgård med 40 hektar jord kan gott klara sig med samma ekonomibyggnader, som motsvara gårdarnas på 6—10 hektar i Sverige, men arbetskraft (människor) använda vi mera än dessa gårdar och därför bör boningshuset vara tilltaget rymligare.

Vid gårdsplanens uppgörande är ju visserligen läget och omgivningen utav stor vikt, likaså kan gården ges vackert utseende och ändamålsenlig inredning genom flera olika sätt att placera byggnaderna intill varandra. Skulle dock helst, där omständigheterna medge, rekommendera följande ordning. Boningshuset lägges med gaveländarna mot öster och väster. Kök och skafferi tages helst mot västra gaveln och ingången till köket på västra ändan av nordliga långsidan. Sovrummen placeras mot östra gaveln, ty där vill man gärna se morgonsolen sticka in genom rutorna. I mitten tar man alltefter storlek och utrymme sal, matsal, arbetsrum m. m. Bygger man tvåvåningshus, viket blir billigare på grund av billigare tak m. m., så kunna sovrums, pigkammare, om utrymmet medger även sal, tagas på övre våningen. Stalllängan tages i rätt vinkel nord-

väst om och till boningshuset och så att sydöstra hörnet kommer cirka 10 meter från huvudbyggnadens nordvästra hörn. På det viset kommer stall-längan närmast köket, och brunnen göres så att den är lätt åtkomlig från kök. I stall-längan inrymmas närmast köket redskapsbod och häststall. Efter hästarna komma i ordning hönsen, svinen samt kök för svinen, vilket också användes till tvättstuga. Hit höra även kraftfoderrum, rotfruktskällare och mjölkammare. Härnäst kommer nötboskapen, fåren och sist stråfoderlada.

Väster om stallbyggnaden bör det finnas plats för svin och höns-gård samt gödselstad. På nordsidan mittemot boningshusen kommer lada och vagnsbod, där även maskiner och större redskap inrymmas. Östra sidan av gårdsplanen skyddas med torkria, magasin och källare. Källaren kan också tagas på gårdsplanen närmare köket eller väster om boningshuset, ej för långt från köket. Gårdsplanen indelas i två delar och delen framför boningshuset inhägnas särskilt. Dit komma ej djuren, inte heller hö, halm eller gödsellass. Så anläggas också två inkörsbanor, en till arbetsgården från nordöstra hörnet av gårdsplanen mellan vagnsboden och torkrian, och en annan ren inkörsbana, som förgrenas vid östra gaveln av boningshuset, en gren till balkongen på sydsidan av boningshuset och den andra till kökstrappan.

Söder om boningshuset tar trädgården vid. Närmast huset blomsterrabatter och något längre de raraste plommon-, päron- och äppelträd. En sida av trädgården, som bör ligga något mera öppet, tages under trädgårdsväxterna, det må nu vara vid inkörsvägen eller väster om boningshuset och kostallet. Flera andra sätt kunna användas vid projektering av gården, blott man ej uraktlåter de anförda principerna, varigenom olika arbetens utförande vid gården skola underlättas. Skönhets-sinnets tillfredställande kommer härnäst i andra ordningen.

En planmässig och välskött trädgård bidraga i hög grad att göra lanthemmet trevligt, älskat och sökt, och än mera, hemmets ekonomiska styrka beror i hög grad av dessa faktorer.

Det är ej lätt att hos de unga

fostra kärlek och häg till lantlivet, kärlek till hem och hembygd, så länge lantmannens inredning och därav beroende ekonomiska ställning lämna så mycket övrigt att önska. Allt bör göras att jordbruket skall kunna ge dess idkare människovärdigt uppehälle vad bostad, kläder, mat och andlig förströelse beträffar. Har vi en gång kommit så långt, då blir det inte blott instinkten, som drar en till landet och jorden utan då är det även sunda förnuftet, som föredrager gediget lantliv.

Det är varje enskilds, såväl som hela folkgrupper heliga plikt att uppdriva sin jordkultur genom ändamålsenliga inrättningar och mekanisering av arbeten. Varje lantligt sinnad man eller kvinna bör direkt eller indirekt, t. ex. vid val söka inverka på skapande av ändamålsenliga statsförordningar, som bereda de nödiga förutsättningarna och möjligheterna till landsbygdens utveckling.

En av Estlands största skolman, Heinrich Bauer, död

En av Estlands största skolman, f. d. bildningsminister, kommerskolans rektor, Heinrich Bauer, avled den 11 dennes. Rektor Bauer har alltid varit synnerligen vänligt stämd även mot svenskarna och mycket bidragit till höjandet av vår skolbildning. Det var under den tid H. Bauer var minister och genom hans kraftiga stöd, som stipendier utverkades för utbildning av svenska folkskollärare i Finland och Sverige för Estland svenska skolor, och att det är av mycket stor betydelse för våra skolors utveckling är en självklar sak.

Vi svenskar minnas därför rektor H. Bauer med tacksamhet. Frid över hans minne!

Vandaliseringen av Revals domkyrka. Kultusministeriet har hos regeringen protesterat mot den av biskop Kukk iscensatta restaureringen av Revals domkyrka, varur bl. a. alla gamla vapensköldar avlägsnas. Biskopen har å sin sida framställt klagomål hos statsäldsten över kultusministeriets såsom han finner obehöriga inblandning i kyrkliga angelägenheter. Enligt förljudande torde kultusministeriet vara betänkt på att yrka rättsligt inskridande för domkyrkans räddande från fortsatt vandalisering.

Impregneringen av järnvägnars sleepers. Järnvägsstyrelsen har i Estland beställt 33 ton brännskifferolja, vilken kommer att användas för impregnering av sleepers. Tidigare har för ändamålet använts från Tyskland importerade stenkolsoljor, men den estländska oljan ställer sig billigare, varför järnvägsstyrelsen velat experimentera med densamma. Experiment med estländsk olja pågå för närvarande i Lettland och Norge. Det är klart, att experimenten äro ställda på lång sikt, då det ju kommer att dröja flere år, innan man kan avgöra effektiviteten av impregneringen med de bägge olika slagen av olja.

Barnförklämning. I Estland härjar f. n. barnförklämning. Således ha i Dorpat över 10 barnförklämningssfall inträffat.

Parlamentet i Riga hösts-session öppnad. Den 7 dennes öppnades lettländska sejmens hösts-session. Stämningen bland de deputerade var nervös. Det första plenum förflöt dock lugnt. Oppositionen förbereder en interpellation. Frågan om handelsfördraget med Ryssland hänsköts utan debatt till sejmens utrikes- och handelsutskott.

Utrikesminister Cielens har i lettländska sejmens handelsutskott föredragit de sekreta delarna av lettländsk-ryska handelsfördraget. Försvarsministern var närvarande och deltog i den dryftning handelsfördraget föranledde.

Ett ersättningskrav på Lettlands regering. Sedan en tid uppehåller sig i Riga en medlem av Förenta staternas kongress Walter Chandler, som åren 1919—1920 fungerade som icke officiellt ombud i Washington för lettländska regeringen. Chandler hade härvid bland annat i uppdrag att driva propaganda för Lettlands erkännande de jure. Under sin propagandaverksamhet utgav Chandler betydande summor, vilka lettländska regeringen senare vägrat ersätta honom. Och det är nu för att personligen hos regeringen i Riga hävda sina ersättningsanspråk Chandler anlät till Lettland. Enligt vad Rigs Rundschau erfarit är lettländska regeringen alltjämt ej villig att tillmötesgå Chandlers satisfaktionskrav under framhållande av att mellan Chandler och lettländska regeringen ej föreligger någon skriftlig överenskommelse om att

den senare skulle ersätta Chandler hans utgifter för propaganda i U. S. A.

I Mexiko, där man i allmänhet inte brukar vila sig alltför länge mellan revolutionerna, har i dagarna ett nytt blodigt uppror utbrutit. Järnvägstrafiken till huvudstaden har måst inställas och trupper utsänts till olika delar av landet. En del av huvudstadens garnison hade ställt sig på de upprorskas sida, vilkas ledare äro generalerna Sarrano och Gomez, båda två angelägna om att bli presidenter, för den händelse det skulle lyckas störta den nuvarande presidenten Calles.

Emellertid har denne med järnhand gripit in till upprorets undertryckande.

Staden Perote, dit Gomez tros ha tagit sin tillflykt, har omringats av regeringstrupperna, och dess fall väntas när som helst.

Angående befolkningens hållning är föga känt på grund av censuren, men enligt tillgängliga underrättelser skulle allmänna opinionen stå på regeringens sida. Telefonrapporter från general Obregon uppgiva, att rebellerna i stort antal återvända till huvudstaden för att underkasta sig regeringen.

President Calles har utfärdat ett meddelande, vari han förklarar sig besluten att med alla till buds stående medel undertrycka den revolutionära rörelsen.

Från Kina. Bolsjevikerna förbereda en kupp för att erövra Peking. General Tjeng och den hittills neutrale guvernören i Shansi ha fått guld från Moskva för att sättas i stånd att upptaga en offensiv mot general Tjeng Tso-lin, vilken med sin armé nu drives tillbaka mot Peking. De första reträttrupperna ha redan uppnått staden.

Även den andre upprorsledaren, Gomez, tillfångatagits och avrättats. Ytterligare tre revolutionsgeneraler fingo dela hans öde. Deputeradekammaren har förklarat de 25 ledamöter, som understött generalerna Gomez och Seranas valkampanjer förlustiga sina mandat och ovärdiga att vara medborgare i Mexiko.

Englands statsinkomster ha ökats. Statsinkomsterna under det halva finansår, som utgick, belöpa sig till 328,587,370 pund mot 322,266,041 under motsvarande tid i fjol, vilket innebär en ökning på 6,321,329 pund. Av de olika inkomstposterna har inkomstskatten minskats med 3,145,000, den extra inkomst-

skatten minskats med 5,770,000, förmögenhetsskatten ökats med 6,130,000, tullarna med 3,197,000 och inkomsterna från postverket med 2,230,000 pund. Utgifterna under halvåret uppgingo till 384,757,188 pund mot 383,990,051 under motsvarande tid i fjol. Den största ökningen uppvisar skuldkontot, som stigit från 15,375,466 under det första halvåret 1926—27 till 21,178,353 pund under det första halvåret 1927—28.

St. Mikael kyrkan.

18. sönd. eft. Tref
Högmässa kl. 11 f. m.

Det erinras om kyrkoskatten.

Penningkurser

Revals börs, 12 oktober 1927

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1.805	1.820
100 rentmark	—	8.850	8.975
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	9.975	10.075
100 dan. kr.	—	9.925	10.025
100 nor. kr.	—	8.600	8.900
100 latt.	—	7.150	7.250

Apoteket MÅRDEN
SURBRUNNSGATAN 28
Stockholm

**Kärrgruvans Spisbröds
Fabr. Aktiebolag**
Kärrgruvan

Rekommenderar sina förstklassiga tillverkningar av Spis- & Knäckebröd infodra offert Tel. Norberg 221

Skelleftå-Brödet

är Norrlands mest konsumerade brödfabrikat. Prisbelönta tillverkningar.

A.-B. Skelleftå Spisbrödsfabrik

**Automaten
FRANSKA KÖKET**
Hörngatan 26, Stockholm Tel. S. 4635
REKOMMENDERAS!

RYLANDER & RUDOLPHS
FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige
Tel.-adr. „Rudolphs“, Rt. 440 & 14440
tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämpliga för alla i marknaden förekommande apparater och maskiner. — Begär offert!

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavre: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelrum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Bland rostat kaffe intager
SVEABLANDNING

främsta platen. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.
SOVPLÅTSBILJETTER
Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

E. LINDELL

Saluhallen

UPPSALA

Tel. 3577 Tel. 3577

REKOMMENDERAR sina
prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och
minut.

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.

Jönköpings stads och läns sparbank.
Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

A.-B. BJÖRKLUNDS

Nejlikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD
Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

i alla variationer erhållas hos varje blomster-
handlare i riket

ESLÖV
Mina handgjorda skodon

stämplade
SANTESSON

tillfredsställa högsta möjliga anspråk.

RESERVERAD ANNONSPLATS

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS
Alla slags bomullsvävnader

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s
BENSIN

Motor- och Belysningsolja
Tel. Malmö 11-53, 46-60

A.-B. KRONANS MINERALVATTENFABRIK

UPPSALA tillverkningar rekommenderar sina av: Sockerdricka, Lemonader, Pommis, Vichyvatten, även på sifoner, Sodavatten, Appollinaris.

Specialité: Enbärdricka — Ice-cream.

LEJONSKOR

garanterar ett förstklassigt fabrikat med största slitstyrka. Tillverkas av

Knisslinge Skofabriks A/B Vanås.

BESÖK SKÖFDE

Dam-, Herr- & Barntyger

Största sortering
Billigaste priser
FRITZDORFS
KLÄDESHANDEL
St. Nygatan 40-42, STOCKHOLM

SHELL

**BENSIN OCH
SMÖRJOLJOR**

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

ELNA MARTENSSONS

KONDITIONER OCH KAFE

Tel. 460 Hamngatan, Ystad, Tel. 460

REKOMMENDERAS

Servering under sommarmånaderna i villan Skogs
hyddan i landshagen Tel. 477

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

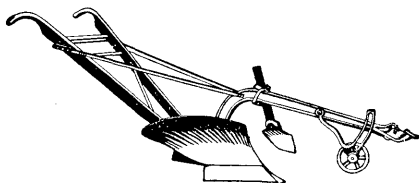
Hamngatan 3A **STOCKHOLM** Norrmalmstorg

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG STOCKHOLM MALMÖ

Avdelningskontor över hela landet
Egna fonder Kr. 182,000,000
Telegrafadress: Kreditbolaget

Svenskar i Baltikum köp vid behov
LANTBRUKS-RESDKAP

från

NORRAHAMMARS BRUK

Norrahammar Sverige.

Representanter: A.-G. OSTA, Reval,
Ökonomische Gesellschaft Lettischer Landwirte, Riga.

Betald annonsplats

DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK

hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdomsalstrande bakterier och har ej undergått någon som helst kemisk förändring
Malmö Mjöksterilisering A.-B.
Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533

Aktiebolaget

GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO.

Sporttyger, melerade Filtar,
Vadmal och Korderoj.
Goda kvalitéer och billiga priser.

KONDITIONER BAGERI

SKEPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76
STOCKHOLM

Rekommenderar sin specialtillverkning av: Gott
Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårter
Högaktingsfullt

ESTER DOMINICUS

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningsloka

Tel. 771-08 Grevturegatan 13
(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

AXEL HELLGRENS

SKRÄDDERI

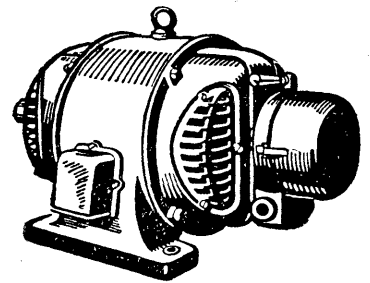
SIGTUNAGATAN 11, STOCKHOLM

REKOMMENDERAS

TEL. VASA 4416. VASA 469.

HABO ULLSPINNERI, HABO

tillverkar Svenskullgarner, Vadmal, Sporttyger, Klädningsstyger, Filtar och Schalar m. m., som erhållas antingen mot byte av ull eller i direkt köp. Lämna Edra beställningar till något av våra ombud eller insänd direkt till fabriken. Prover erhållas gratis mot porto

ASEA-MOTORER
TRANSFORMATORER OCH
APPARATER FÖRSÄLJAS

av
El. Büro LINKE & MARTINSON
Kinga tån. 10, Reval.

Svedala

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränlekrossar för torv, koks
och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Stigjutgods.

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr. Rikstelefon:
SVEDALA, GIJTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38 Telef. 1536

REVAL

MÉRIT

SVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER

BÅT MOTOR

med fotogendrift

Levereras med blåslamps-
eller magnettändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER

STOCKHOLM

VASAG. 48.